

Спасів Н.Я.
к.е.н., доцент кафедри фінансів ІнЕУ ІФНТУНГ

Спасів О.Я.
провідний державний фінансовий інспектор Держфінінспекції в Івано-
Франківській області

МІСЬКИЙ БЮДЖЕТ: ТЕНДЕНЦІЇ ВИКОНАННЯ ЗА ДОХОДАМИ В УМОВАХ КРИЗОВИХ ЯВИЩ

В сучасних умовах забезпечення соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць вимагає своєчасності та повноти мобілізації фінансових ресурсів і цільового їх витрачання у різних ланках фінансової системи. Саме ефективне формування фінансових ресурсів на місцевому рівні є запорукою добробуту територіальної громади. Проте, реалізація даних процесів залежить від податкової спроможності регіонів, економічного розвитку територій, соціальної складової, а також ефективної роботи фінансових служб, які здійснюють забезпечення територіальних одиниць фінансовими ресурсами для виконання усіх повноважень, взятих на себе органами місцевої влади.

Дослідження проблем формування та виконання дохідної частини місцевих бюджетів викликає інтерес, зважаючи на те, що бюджет відображає рівень економічного розвитку певної території. Так, результуючі показники бюджету м. Тернополя в контексті виконання дохідної частини дозволяють встановити наступні тенденції (табл. 1).

Дані таблиці 1 свідчать, що впродовж 2011-2013 рр. спостерігається невиконання бюджету м. Тернополя на 0,8%, 1,5% та 2,2% відповідно по загальному фонду із тенденцією до зниження даних показників із 98,1% у 2011 р. до 97,2% у 2013 р. Спеціальний фонд бюджету м. Тернополя протягом досліджуваного періоду виконується на 108,9%, 110,7% та 102% відповідно, що зумовлено змінами Податкового кодексу України в частині надходження єдиного податку до спеціального фонду бюджету, проте із значним падінням у 2013 р. (на 7,3%) порівняно із 2012 р. Така ситуація є наслідком макроекономічної та політичної нестабільності.

В структурі доходів місцевих бюджетів третій рік поспіль спостерігається збільшення частки податкових надходжень як по загальному, так і по спеціальному фонді бюджету м. Тернополя. Їх частка є домінуючою із тенденцією до зростання на 0,5% у 2013 р. порівняно із 2012 р. і становить 46,4%, 46,3% та 46,8% відповідно. Дане зростання відбувається, в першу чергу, за рахунок місцевих податків і зборів у частині надходжень єдиного податку.

Також, не можна не зауважити, що в структурі податкових надходжень податок на доходи фізичних осіб зберігає позицію найвагомішого за обсягом

джерела дохідної частини місцевого бюджету – 33,8 % від загальних надходжень бюджету м. Тернополя у 2013 р. Частка податку у доходах загального фонду бюджету м. Тернополя складає 40 %. Надходження цього податку упродовж 2011-2013 рр. зростають у 1,2 раза, і складають 271184 тис. грн., що є позитивним аспектом у частині нарощування дохідної бази.

Таблиця 1

Динаміка планування та виконання бюджету м. Тернополя за доходами у 2011-2013 рр.

Показники	Загальний фонд								
	2011 рік			2012 рік			2013 рік		
	затвер-джено	надійш-ло	вико-нано	затвер-джено	надійш-ло	вико-нано	затвер-джено	надійш-ло	вико-нано
	тис. грн.	тис. грн.	%	тис. грн.	тис. грн.	%	тис. грн.	тис. грн.	%
Податкові надходження	271838,2	272418,4	100,2	321347,9	303662,9	94,5	338680,0	318932,3	94,2
Неподаткові надходження	12330,0	11142,5	90,4	9846,6	9676,4	98,3	8859,8	12632,6	142,6
Доходи від операцій з капіталом	4,0	8,2	205,0	11,0	0,0	0,0	0,0	0,3	-
Офіційні трансферти	299581,2	288969,4	96,5	342083,3	338907,7	99,1	365826,9	362013,7	99,0
Всього доходів загального фонду	583753,4	572538,5	98,1	673288,8	652247,0	96,9	713366,7	693578,9	97,2
Спеціальний фонд									
Податкові надходження	22385,0	26166,7	116,9	38834,9	45905,2	118,2	55003,8	56187,2	102,2
Неподаткові надходження	24271,0	25367,1	104,5	24536,3	26542,7	108,2	25217,5	30811,7	122,2
Доходи від операцій з капіталом	13122,9	13655,7	104,1	9000,0	8737,7	97,1	7500,0	6872,6	91,6
Офіційні трансферти	139,3	24,2	17,4	13166,6	13166,6	100,0	14217,6	10504,4	73,9
Цільові фонди	5310,0	5802,2	109,3	6722,0	7812,5	116,2	4229,0	3909,7	92,4
Всього доходів спеціального фонду	65228,2	71015,9	108,9	92259,8	102164,7	110,7	106167,9	108285,6	102,0
Всього доходів бюджету	648981,6	643554,4	99,2	765548,6	754411,7	98,5	819534,6	801864,5	97,8

Значним за обсягом джерелом надходжень доходів до бюджету м. Тернополя традиційно є плата за землю. З цього джерела у 2013 р. отримано 40181,6 тис. грн., що в 1,1 раза більше за відповідний показник минулого року та в 1,2 раза – за 2011р.

В свою чергу, до бюджету м. Тернополя місцевих податків і зборів у 2013 році надійшло 58250 тис. грн., що у 2,6 раза більше, ніж у 2011р. та у 1,3 раза у порівнянні із 2012 р. Також спостерігається виконання планових

показників бюджету за даним дохідним джерелом – 106,9%, 114,4%, 102,7% відповідно впродовж досліджуваного періоду за загальним фондом бюджету м. Тернополя, та 101,7%, 125,9%, 111,3% за спеціальним фондом, що уможливорює виконання взятих на себе зобов'язань органами місцевого самоврядування.

Обсяг неподаткових надходжень у бюджеті м. Тернополя зростає із 36509 тис. грн. у 2011 р. до 43445 тис. грн. у 2013 р. (у 1,2 раза). За неподатковими надходженнями перевиконання спостерігається у 2013 р. в розрізі загального та спеціального фонду – 142,6% та 122,2% відповідно, у 2012 р. тільки по спеціальному фонді – 108,2%, в той же час недовиконання в даному періоді по загальному фонду становить 1,7%.

Доходи від операцій з капіталом у доходах бюджету м. Тернополя ілюструють тенденцію до зниження із 13663,2 тис. грн. у 2011 р. до 6873,3 тис. грн. у 2013 р. внаслідок недоотримання коштів від відчуження комунального майна. Найнижчий рівень виконання спостерігається за доходами від операцій з капіталом у 2013 р. – 91,6%, що є негативною тенденцією, адже вказує на непродуману політику планування доходів місцевого бюджету.

Щодо офіційних трансфертів, то варто зазначити, що впродовж 2011-2013 рр. спостерігається значне невиконання за даною дохідною статтею у 2011 р. за спеціальним фондом – 17,4% та загальним фондом – 96,5%. В той же час 2012 р. характеризується виконанням запланованих показників на 100%, а у 2013 р. невиконання спостерігається по спеціальному фонду – 73,9%. Такі дисбаланси у міжбюджетних відносинах негативно позначаються на можливості виконання усіх зобов'язань, взятих місцевою владою Тернополя.

Проведений аналіз виконання бюджету м. Тернополя за доходами, дозволяє констатувати про незначне відхилення його планових показників, адже впродовж 2011-2013 рр. спостерігається виконання бюджету м. Тернополя на 99,2%, 98,5% та 97,8% відповідно, що свідчить про залежність обсягу бюджету м. Тернополя від рішень вищестоящих органів, і не дає можливості проводити активну інвестиційну політику на місцях, а значить приймати посильну участь у покращенні соціальної захищеності та економічної свободи територіальної громади.

Список посилань на джерела

1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу із <http://www.rada.te.ua>, офіційний сайт Тернопільської міської ради.
2. Кириленко, О. П. Дохідна база місцевих бюджетів в умовах реформування бюджетної та податкової системи / О. П. Кириленко // Методологічні проблеми фінансової теорії та практики в умовах проведення системних реформ : матеріали наук. конф. проф.-викл. складу. – Тернопіль : Вектор, 2011. – С. 6-10.
3. Кнейслер О.В. Спасів Н.Я. Виконання місцевих бюджетів за доходами: прагматика та проблематика в умовах перманентних кризових явищ / О.В. Кнейслер, Н.Я. Спасів/ Науковий журнал Тернопільського національного університету «Світ фінансів». – Тернопіль: ТНЕУ. – 2014.– Випуск № 3. – С. 31-38.